

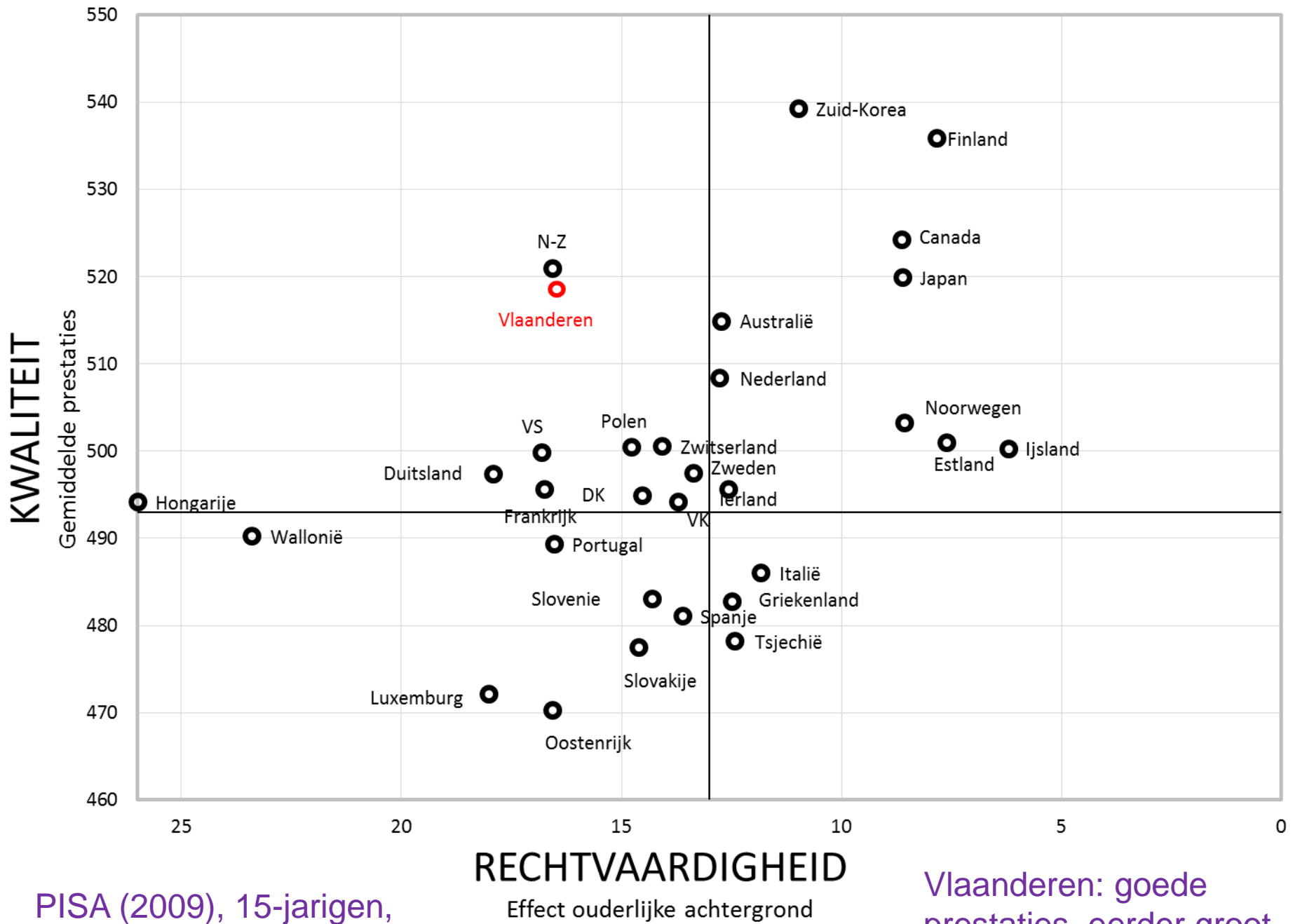
Workshop 3: Vaardigheden, ongelijkheid en armoede

PIAAC-studiedag 20/03/2014

Jeroen Lavrijsen & Ides Nicaise

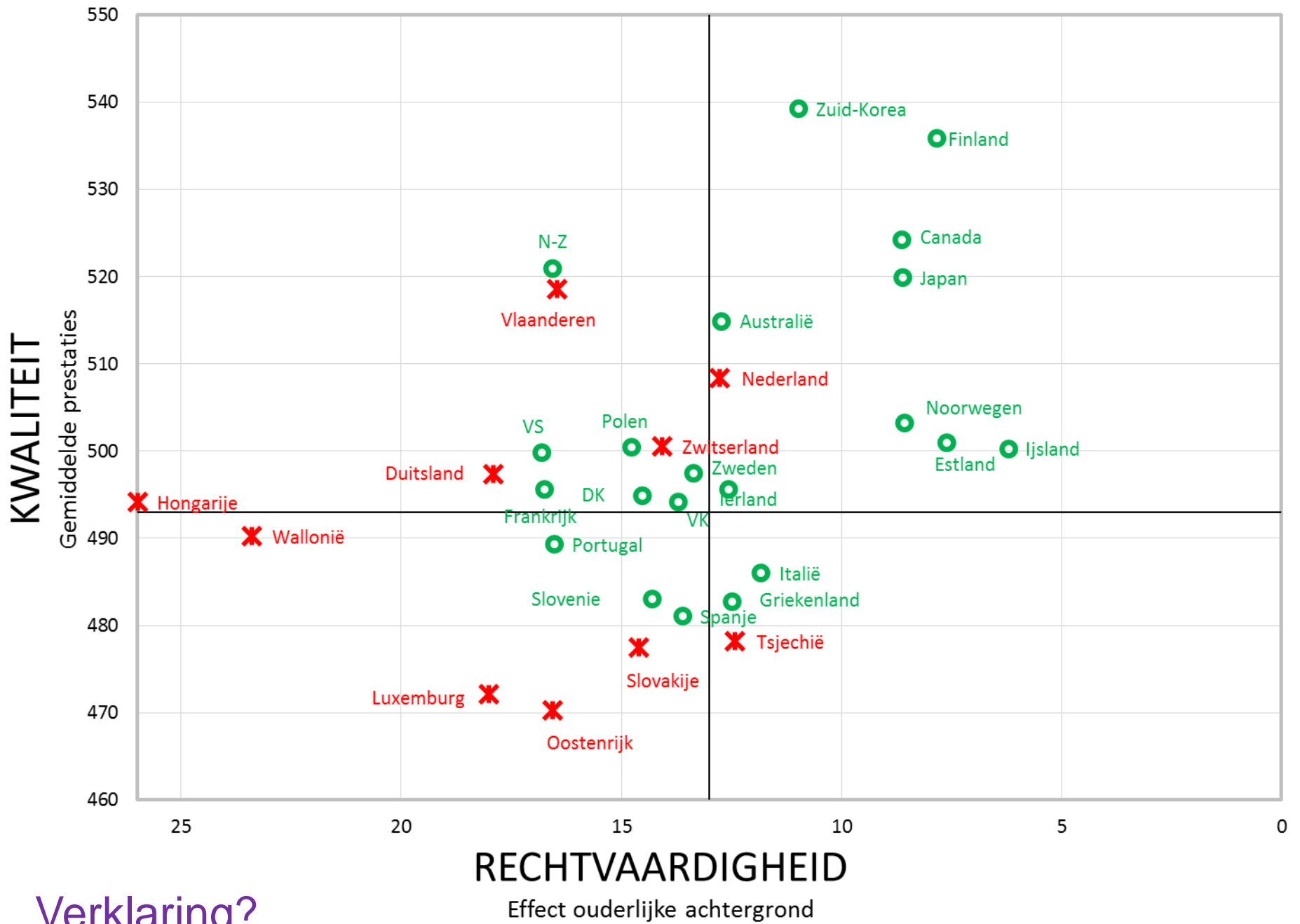
HIVA-KU Leuven

- In welke mate worden de **vaardigheden** van de Vlaamse bevolking bepaald door sociale afkomst?
- **Hoe komt het** dat in sommige landen de verschillen in vaardigheidsniveaus minder sterk door sociale afkomst worden bepaald? Welke **kenmerken** van het onderwijs- en vormingssysteem zijn daar verantwoordelijk voor?
- Hoe beïnvloedt het onderwijssysteem de **arbeidsmarktuitskomsten** van verschillende groepen?

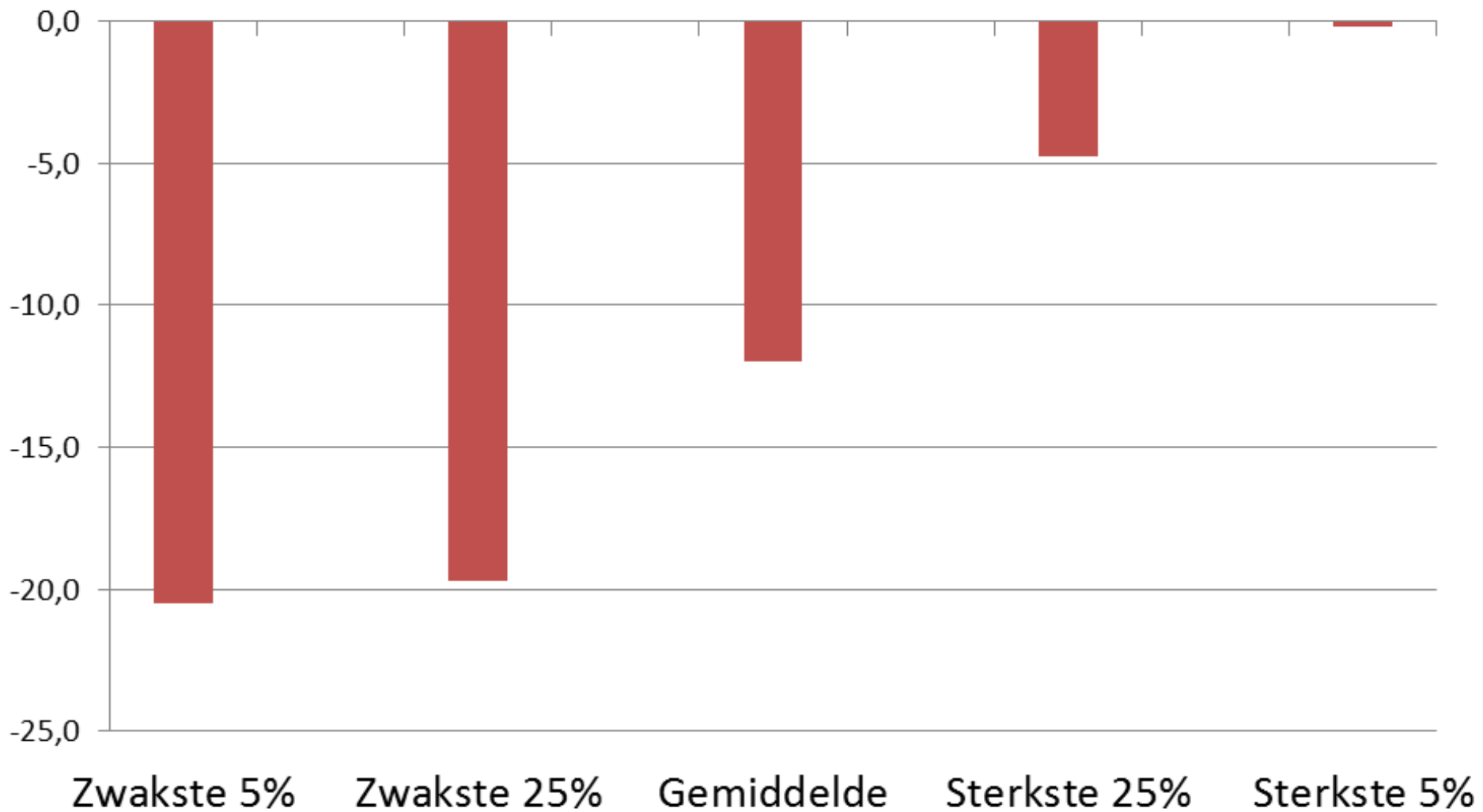

PISA (2009), 15-jarigen,
leesvaardigheid

Vlaanderen: goede
prestaties, eerder groot
effect achtergrond

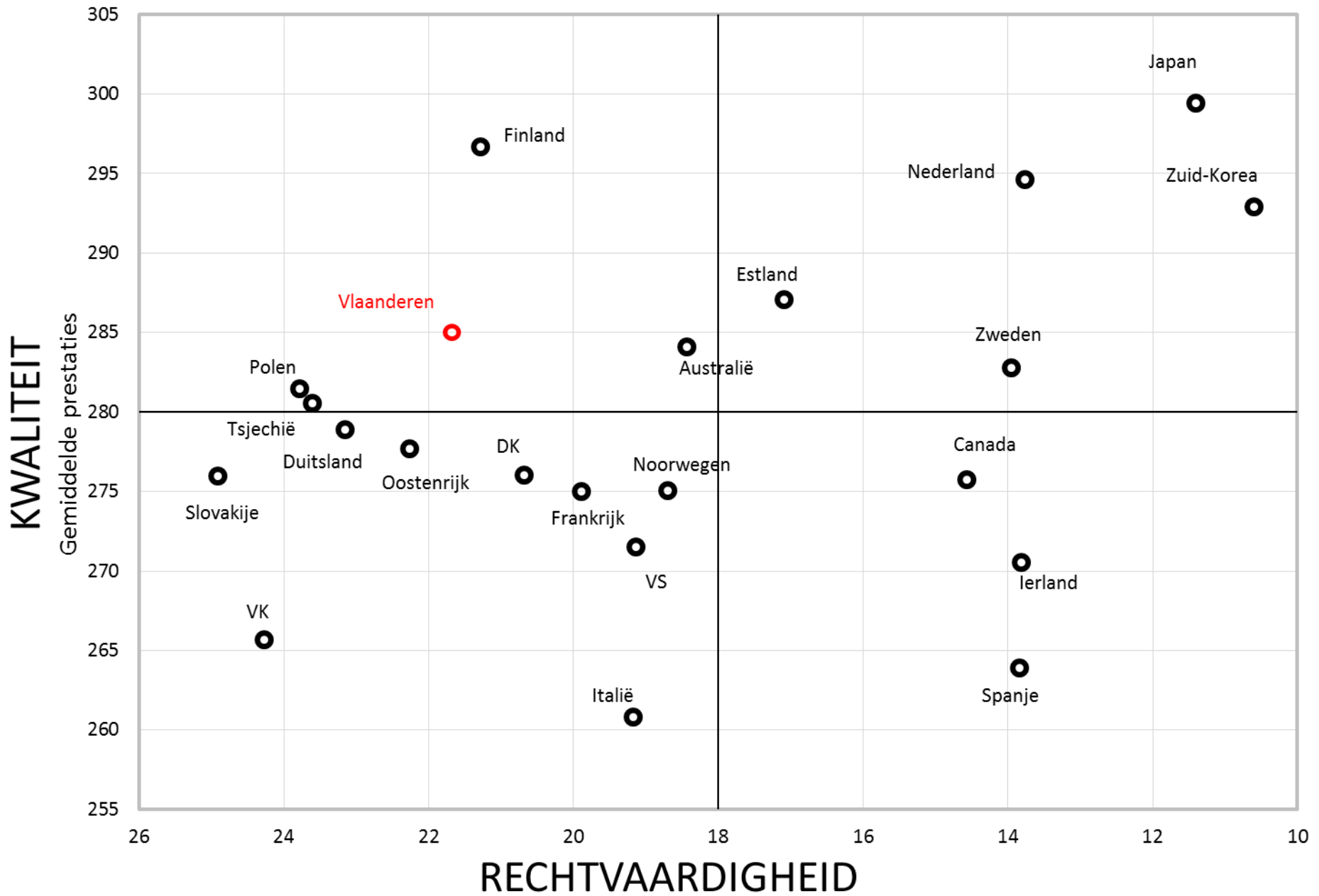

Leerwinst/verlies als gevolg van tracking: PISA (15 j.) vergeleken met PIRLS (10 j.)

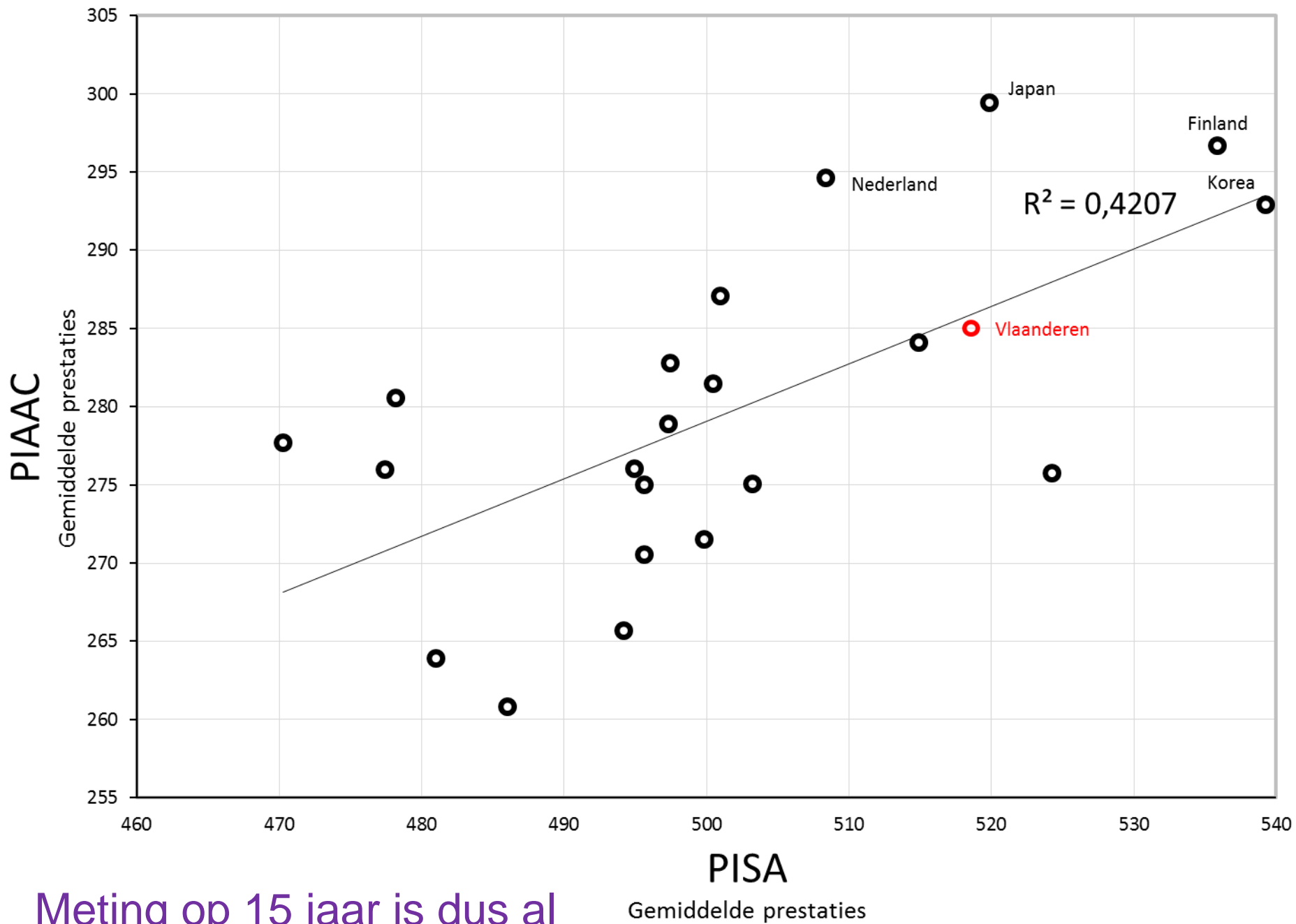
- VL: goede prestaties, eerder groot effect sociale achtergrond
- Verklaring in structuur onderwijs: leeftijd opsplitsing (tracking)
 - uitgebreider overzicht literatuur, zie “*Vroege tracking, kwaliteit en rechtvaardigheid*”, Lavrijsen, Nicaise & Wouters, HIVA, 2013
- Maar:
 - PISA meet op 15 jaar – vrij vroeg
 - PISA meet “enkel” cognitieve basisvaardigheden. Wat met andere nuttige vaardigheden? cf. beroepsonderwijs?
- ➔ PIAAC:
 - Metingen op latere leeftijd (16-65)
 - Informatie over arbeidsmarktuitskomsten > effect andere vaardigheden?

- VL: goede prestaties, eerder groot effect sociale achtergrond
- Verklaring in structuur onderwijs: leeftijd opsplitsing (tracking)
 - uitgebreid overzicht literatuur, zie “*Vroege tracking, kwaliteit en rechtvaardigheid*”, Lavrijsen, Nicaise & Wouters, HIVA, 2013
- Maar:
 - PISA meet op 15 jaar – vrij vroeg
 - PISA meet “enkel” cognitieve basisvaardigheden. Wat met andere nuttige vaardigheden? cf. beroepsonderwijs?
- → PIAAC:
 - **Metingen op latere leeftijd (16-65)**
 - Informatie over arbeidsmarkttuitkomsten > effect andere vaardigheden?

PIAAC, 16-24 jarigen,
leesvaardigheid

Effect ouderlijke achtergrond

Meting op 15 jaar is dus al
behoorlijke voorspeller

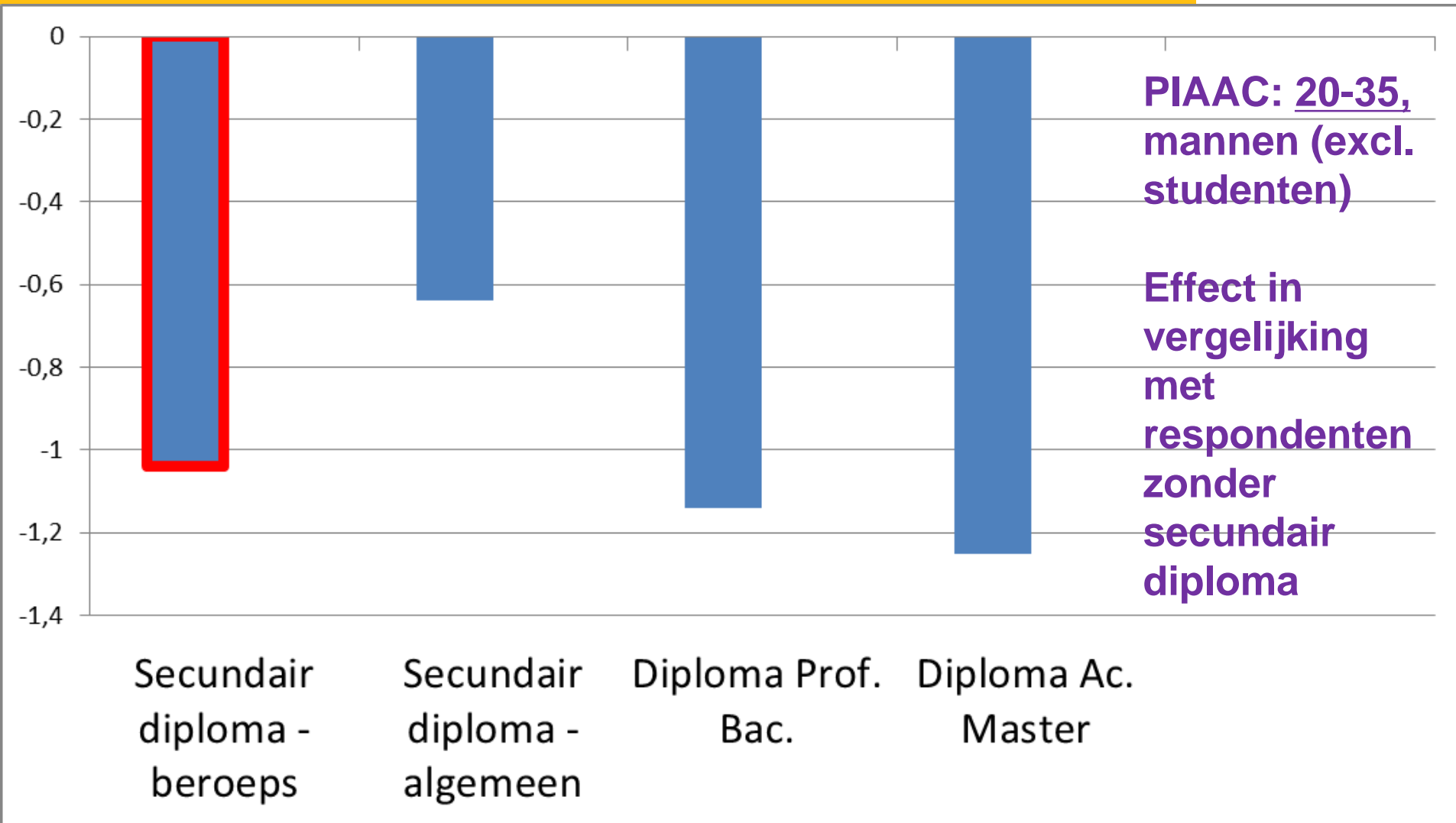
- VL: goede prestaties, eerder groot effect sociale achtergrond
- Verklaring in structuur onderwijs: leeftijd opsplitsing (tracking)
 - uitgebreid overzicht literatuur, zie “*Vroege tracking, kwaliteit en rechtvaardigheid*”, Lavrijsen, Nicaise & Wouters, HIVA, 2013
- Maar:
 - PISA meet op 15 jaar – vrij vroeg
 - PISA meet “enkel” cognitieve basisvaardigheden. Wat met andere nuttige vaardigheden? cf. beroepsonderwijs?
- → PIAAC:
 - Metingen op latere leeftijd
 - Informatie over arbeidsmarkttuitkomsten > effect andere vaardigheden?

- Cognitieve vaardigheden ~ AM-uitskomsten (loon, vaker werk, ...)
 - Hanushek et al. (2013), *Returns to Skills around the World: Evidence from PIAAC*, NBER Paper 19762
- Anderzijds: gunstig effect van volgen beroepsopleiding
 - Op basis van LFS, d.w.z. geen info over cognitieve vaardigheden
 - CEDEFOP (2013), *Labour market outcomes of vocational education in Europe*, Research Paper 32

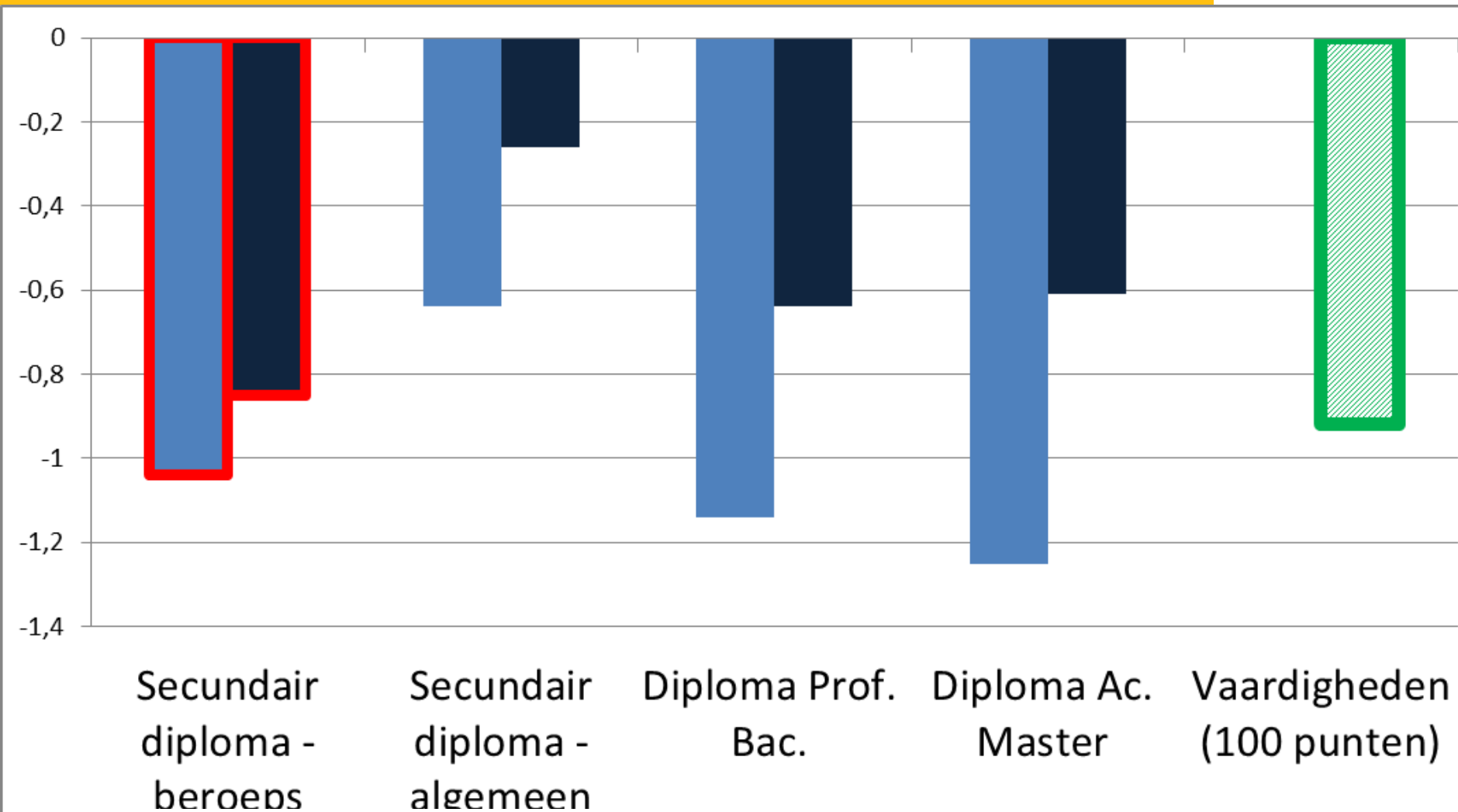
“personen met diploma beroepsonderwijs (secundair) doen het (veel) beter op AM dan personen zonder diploma of personen met algemeen diploma (secundair)”

➔ PIAAC: zowel cognitieve vaardigheden als AM-uitskomsten

Bescherming tegen werkloosheid

Na corrigeren cognitieve vaardigheden

Dus cognitieve vaardigheden zeggen veel over kansen op AM, maar zeker niet alles. Vooral bij respondenten met diploma beroepsonderwijs groot “onverklaard” deel.

Landen verschillen sterk in uitbouw beroepsonderwijs

Behaald diploma onder respondenten met ouders zonder secundair diploma

	1 – Ongekwal.	2- Secundair beroeps	3 – Secundair algemeen	4 – Prof. Bac.	5 – Ac. Master
NL	26	43	5	2	24
SE	14	48	16	5	17
BE (Fl.)	23	49	9	14	4
AT	16	74	2	4	4
DE	28	56	5	4	7
FI	15	54	5	4	22
DK	30	39	13	4	13
FR	26	38	12	13	11
ES	48	14	8	15	16
IE	28	17	30	14	11
US	25	7	63	2	2

Landen verschillen sterk in uitbouw beroepsonderwijs

Behaald diploma onder respondenten met ouders zonder secundair diploma

	1 – Ongekwal.	2- Secundair beroeps	3 – Secundair algemeen	4 – Prof. Bac.	5 – Ac. Master	Unemployment rate
NL	26	43	5	2	24	12
SE	14	48	16	5	17	14
BE (Fl.)	23	49	9	14	4	14
AT	16	74	2	4	4	15
DE	28	56	5	4	7	20
FI	15	54	5	4	22	21
DK	30	39	13	4	13	21
FR	26	38	12	13	11	29
ES	48	14	8	15	16	31
IE	28	17	30	14	11	36
US	25	7	63	2	2	41

→ Drie groepen landen

- Landen met vroege tracking en sterk uitgebouwd beroepsonderwijs
 - Duitsland, Oostenrijk, Nederland, Vlaanderen
- Landen met late tracking en sterk uitgebouwd beroepsonderwijs (in hogere cyclus secundair)
 - Scandinavische landen
- Landen zonder sterk uitgebouwd beroepsonderwijs in sec.
 - Spanje: hoge uitval
 - VS, Ierland: onderwijs sterk gericht op algemene vaardigheden

Vaardigheden (PISA)

KWALITEIT

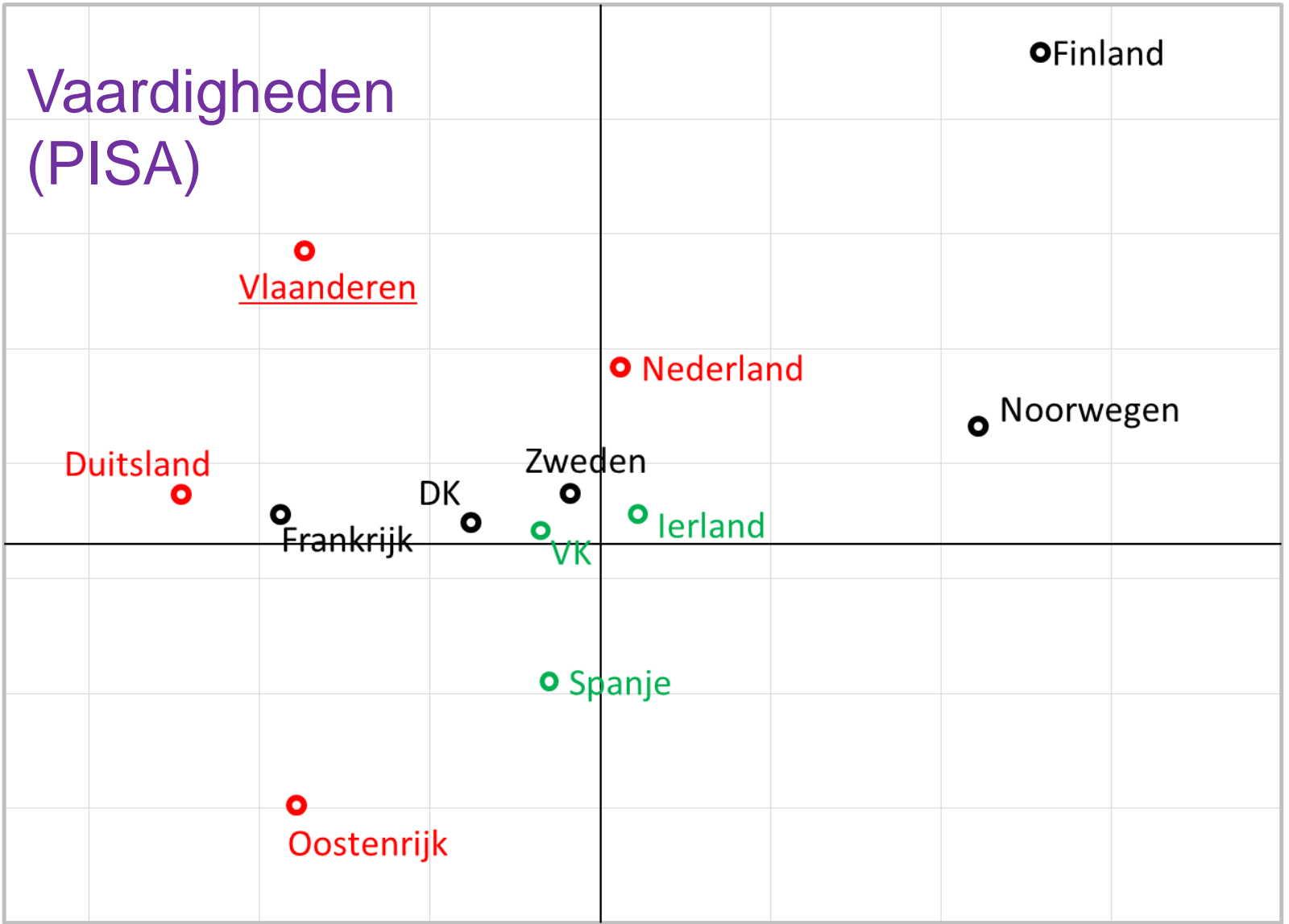
Gemiddelde prestaties

540
530
520
510
500
490
480
470
460

19 17 15 13 11 9 7 5

RECHTVAARDIGHEID

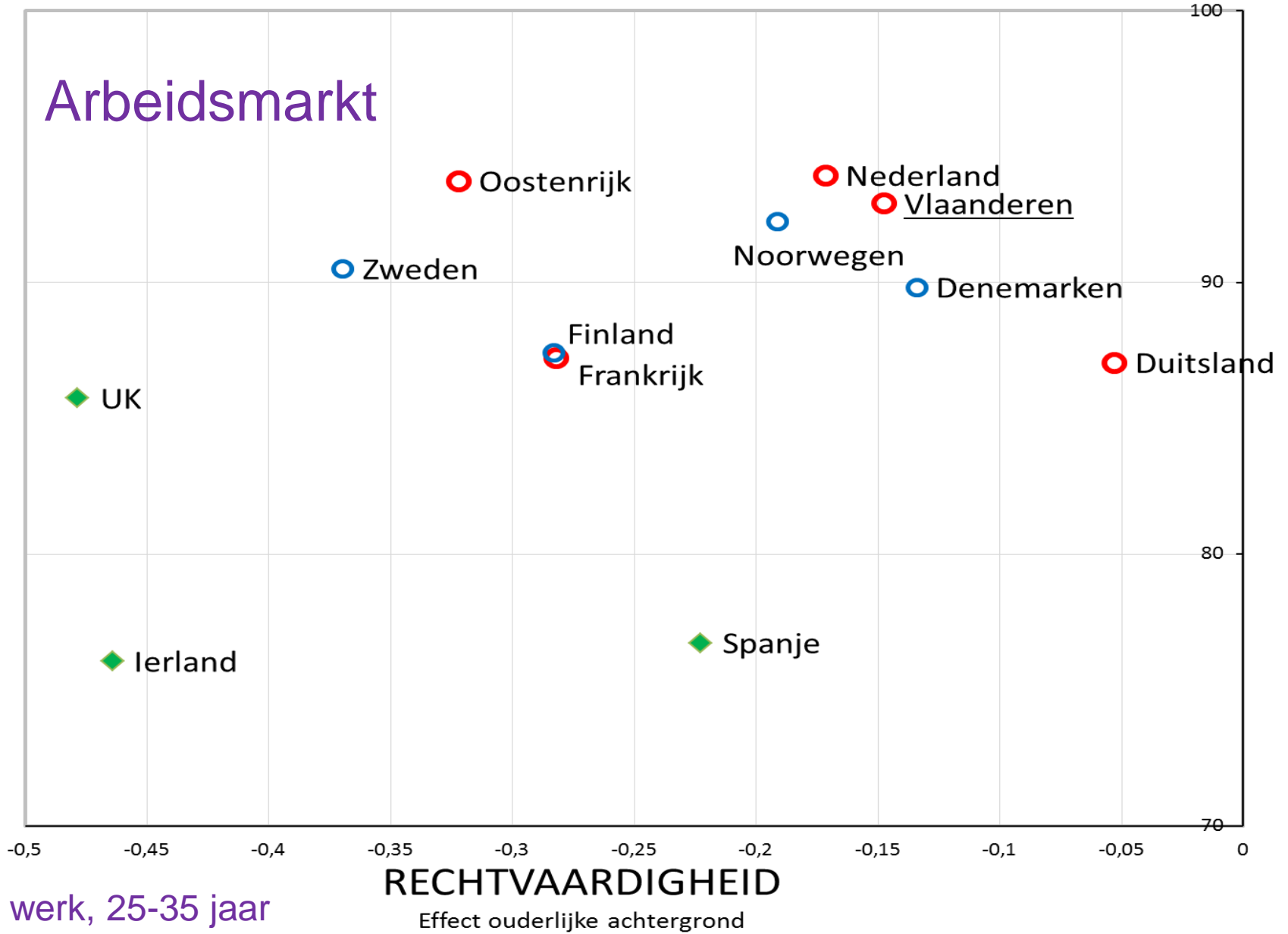
Effect ouderlijke achtergrond

Arbeidsmarkt

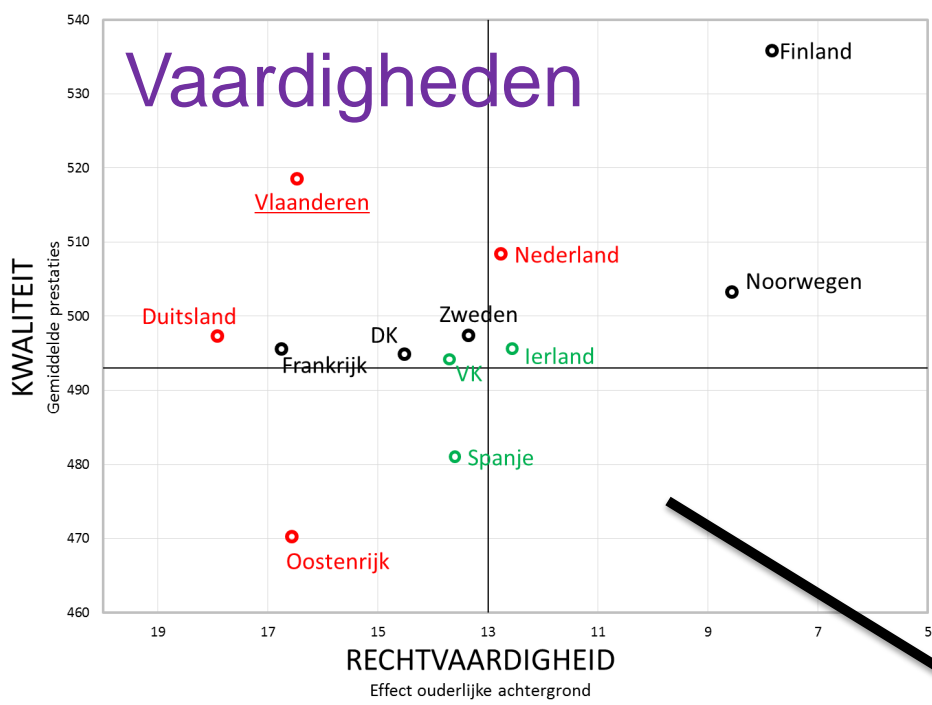
KWALITEIT

Werkzaamheidsgraad

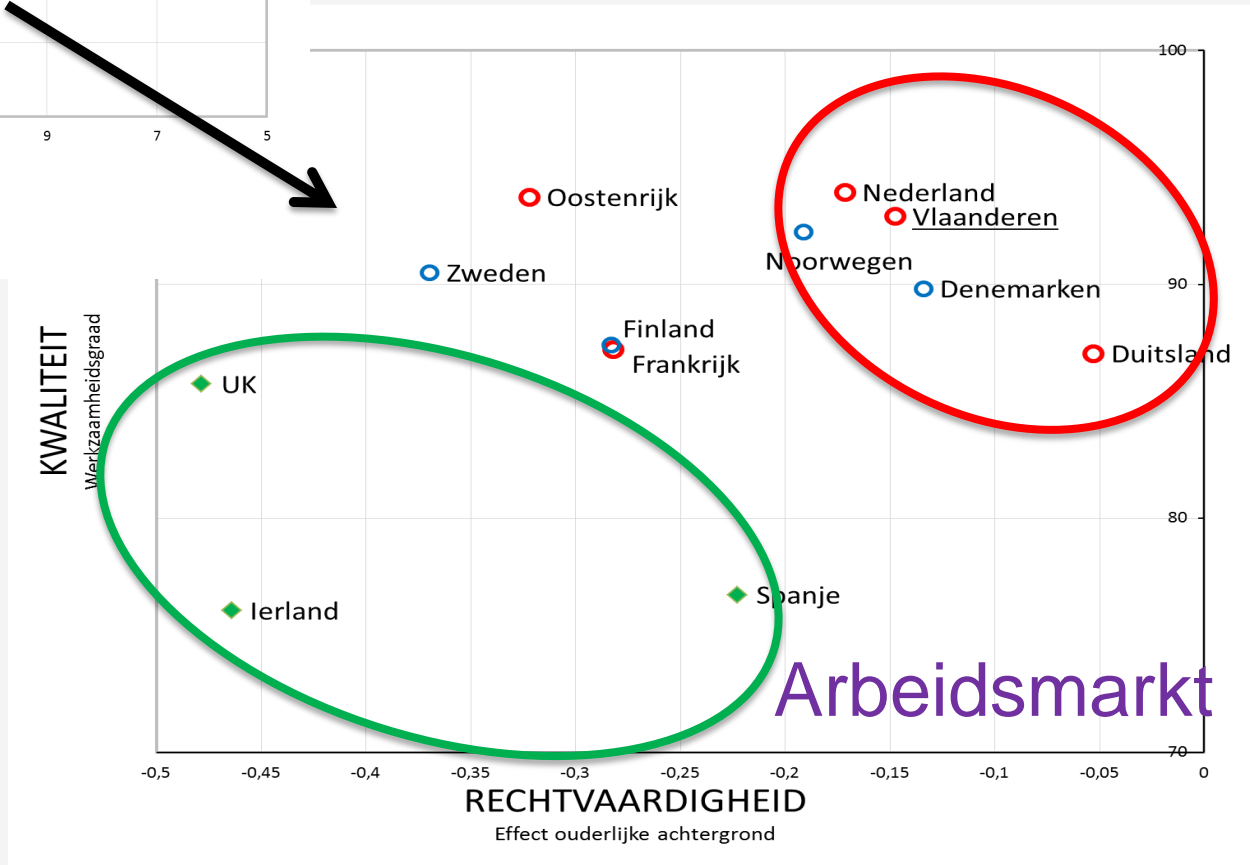
Kans op werk, 25-35 jaar
(LFS, 2009 , mannen, excl. studenten)

○ Early tracking VET ○ Late tracking VET ◆ Marginal VET

Dus: goed beroepsonderwijs nuanceert negatief sociaal effect van vroege tracking

En gebrek eraan nefast voor kansen op AM voor sociaal achtergestelden

Arbeidsmarkt

○ Early tracking VET ○ Late tracking VET ◆ Marginal VET

Maar... drie kanttekeningen

Hanushek et al. (2011), *General Education, Vocational Education, and Labor-Market Outcomes over the Life-Cycle*, NBER Working Paper 17504

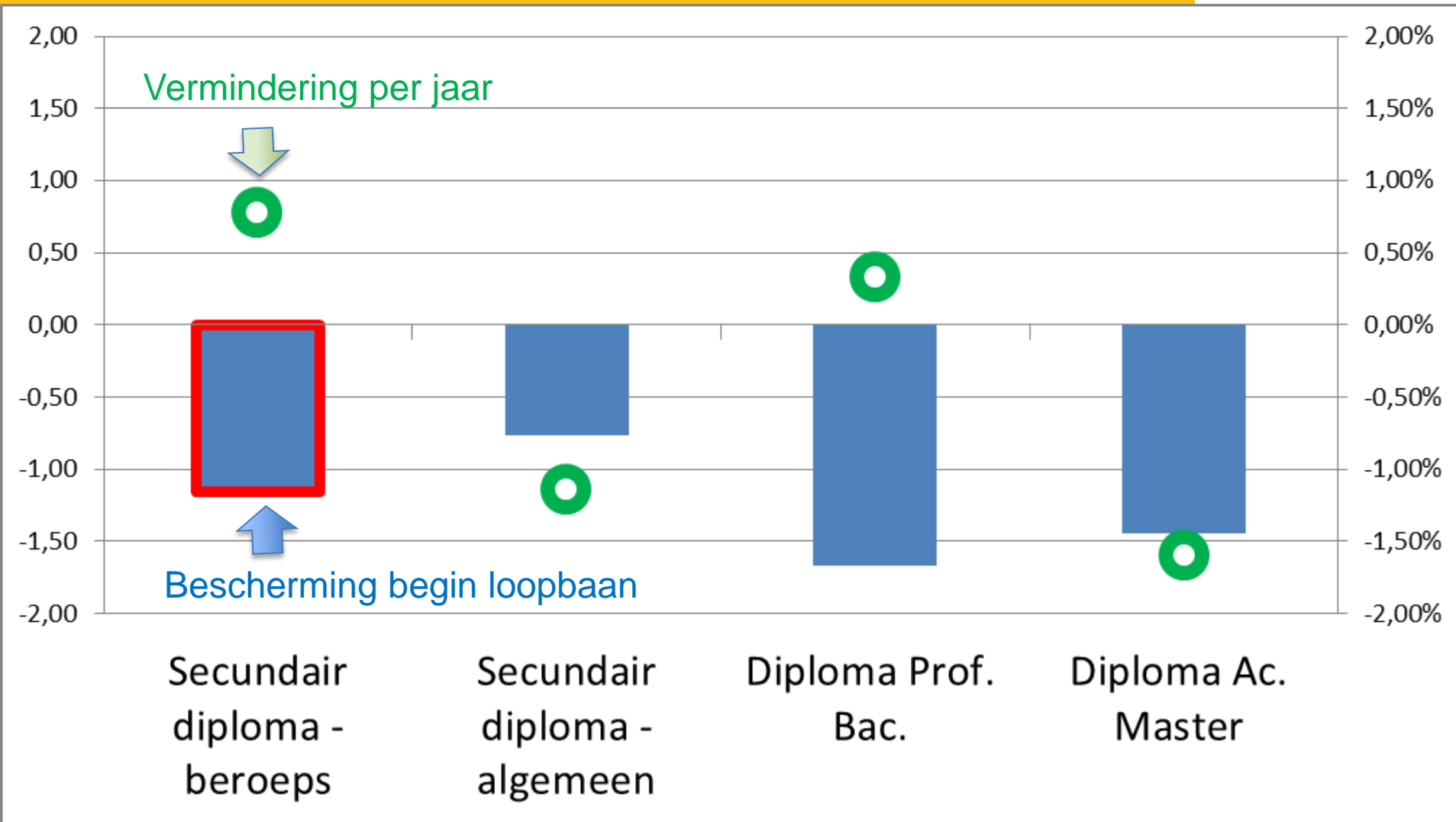
Op basis van IALS (voorloper PIAAC):

“Aanvankelijke voordelen van beroepsonderwijs verdwijnen met ouder worden”

Reden:

- de eisen op de arbeidsmarkt veranderen (bv. technologie)
- te zwakke basisvaardigheden (foundational skills) maken omscholing/bijleren moeilijker

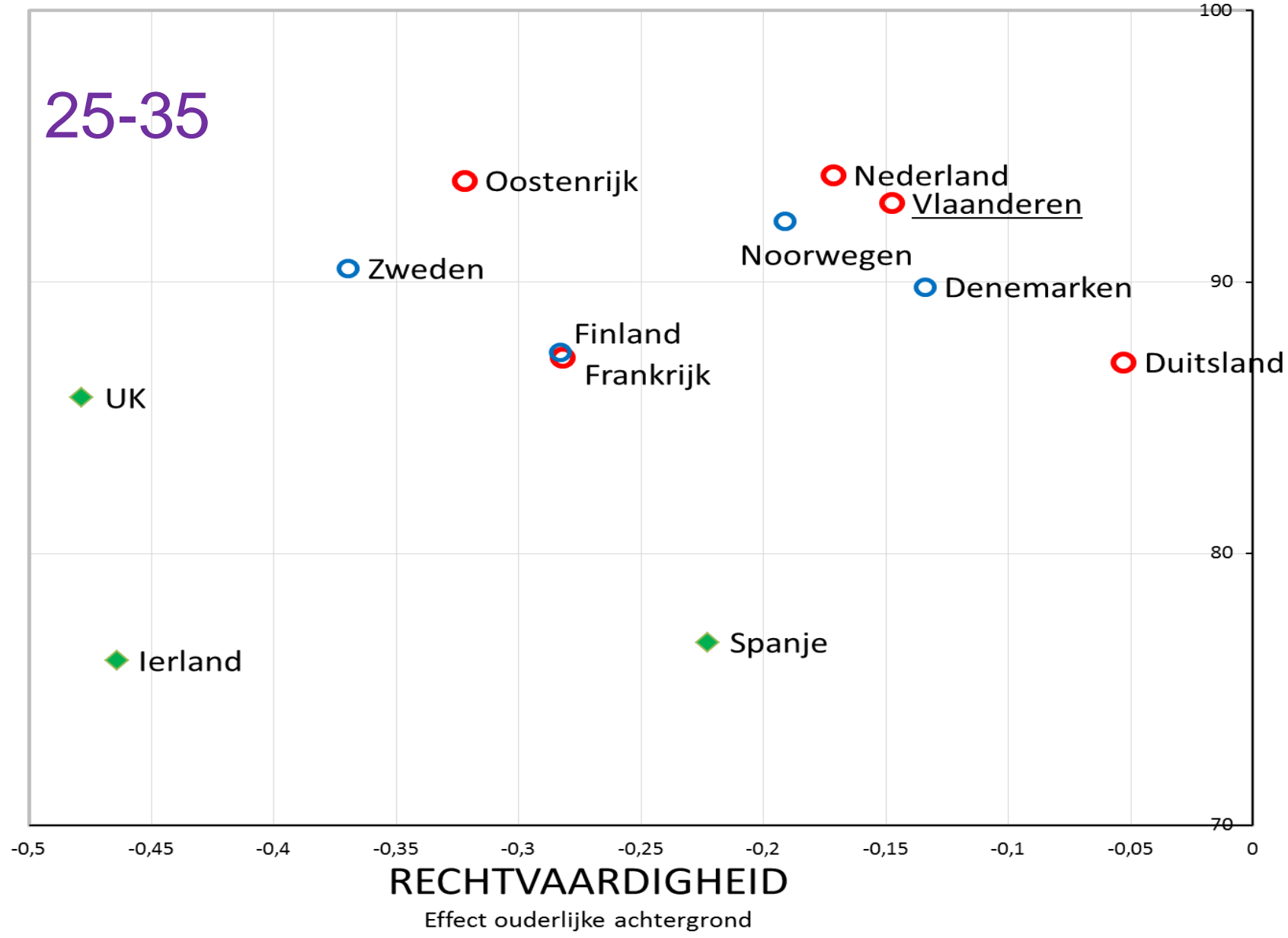
Langere termijn: “waardevermindering”

> PIAAC (20-50, mannen): ongeveer 1% “waardevermindering” per jaar

25-35

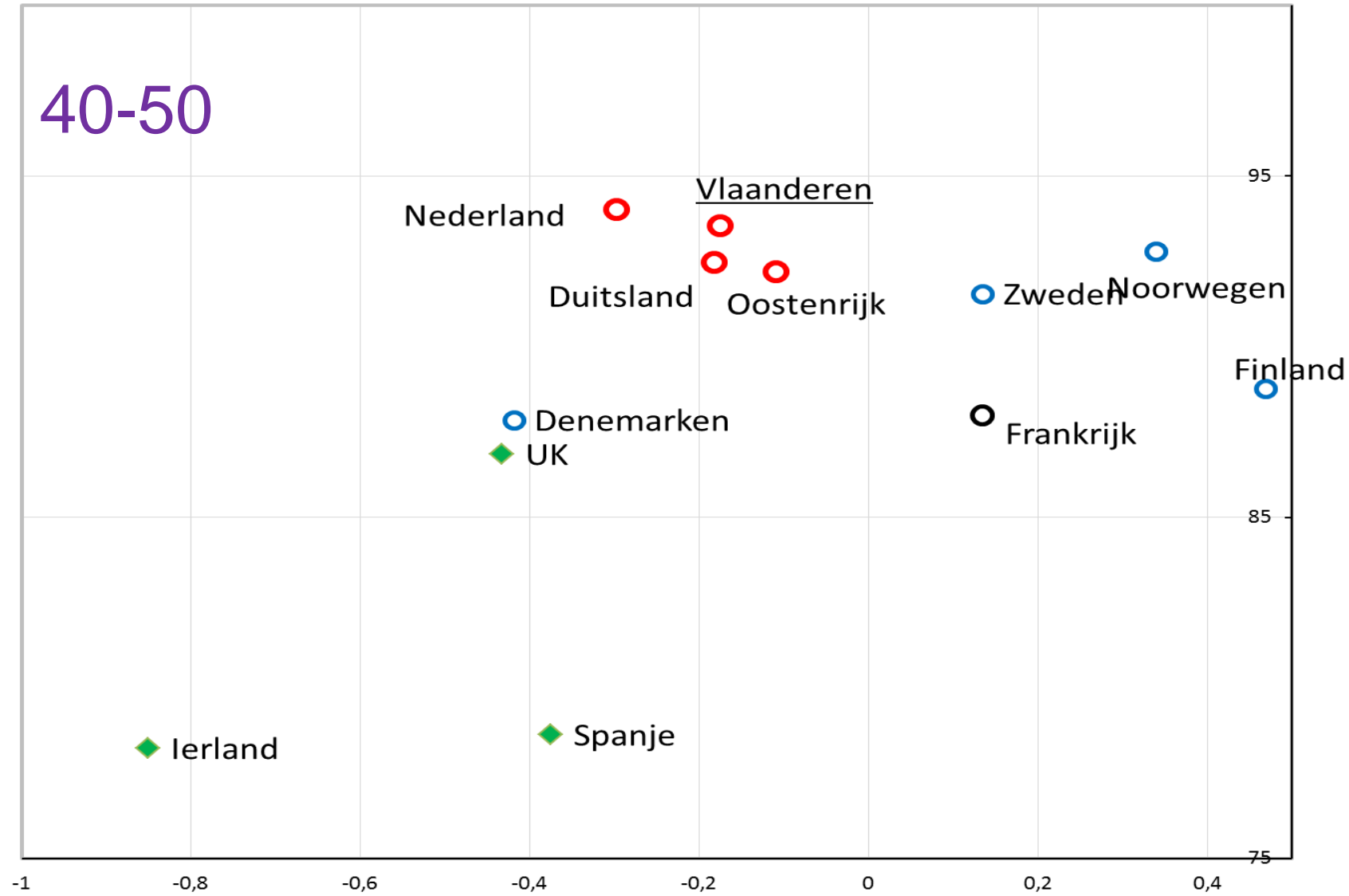
KWALITEIT
Werkzaamheidsgraad

○ Early tracking VET ○ Late tracking VET ◆ Marginal VET

40-50

KWALITEIT
Werkzaamheidsgraad

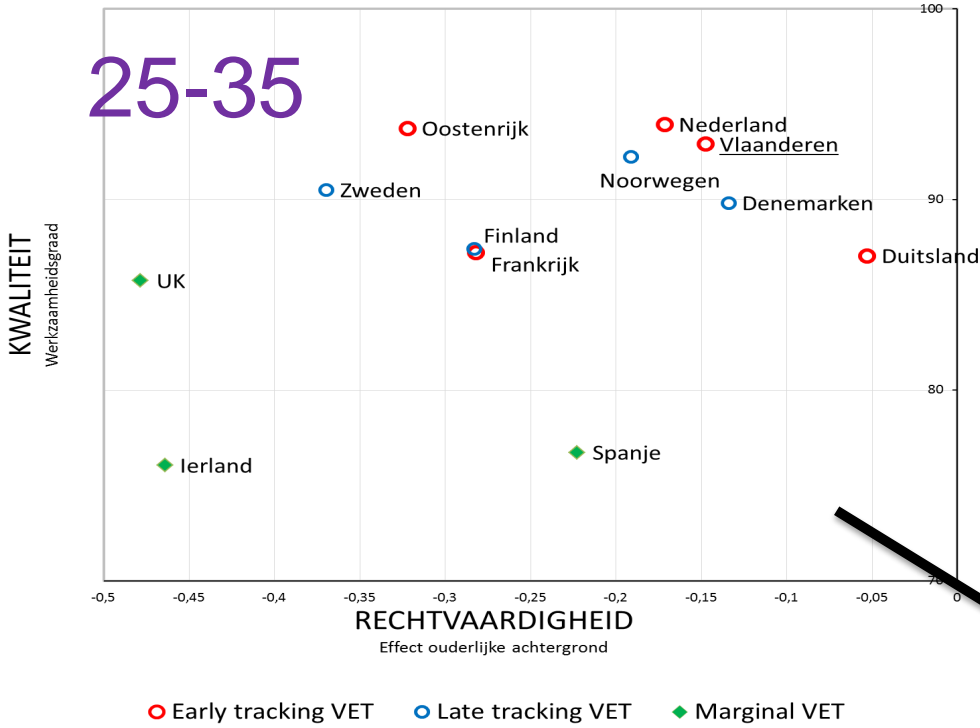

PIAAC, 40-50-jarigen
(mannen)

RECHTVAARDIGHEID
Effect ouderlijke achtergrond

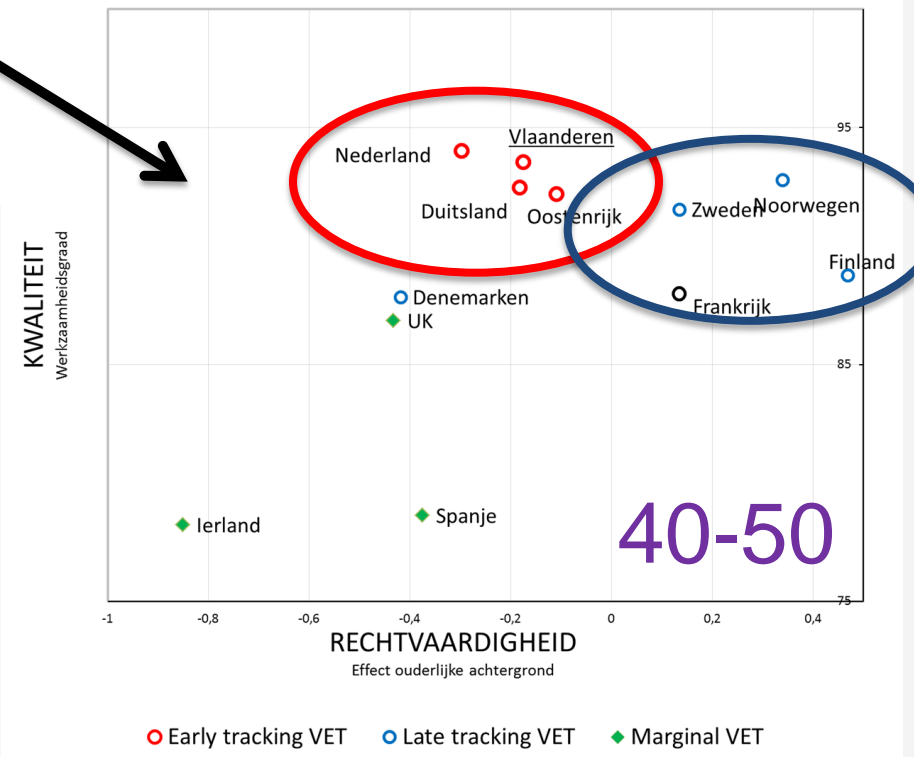
○ Early tracking VET ○ Late tracking VET ◆ Marginal VET

25-35

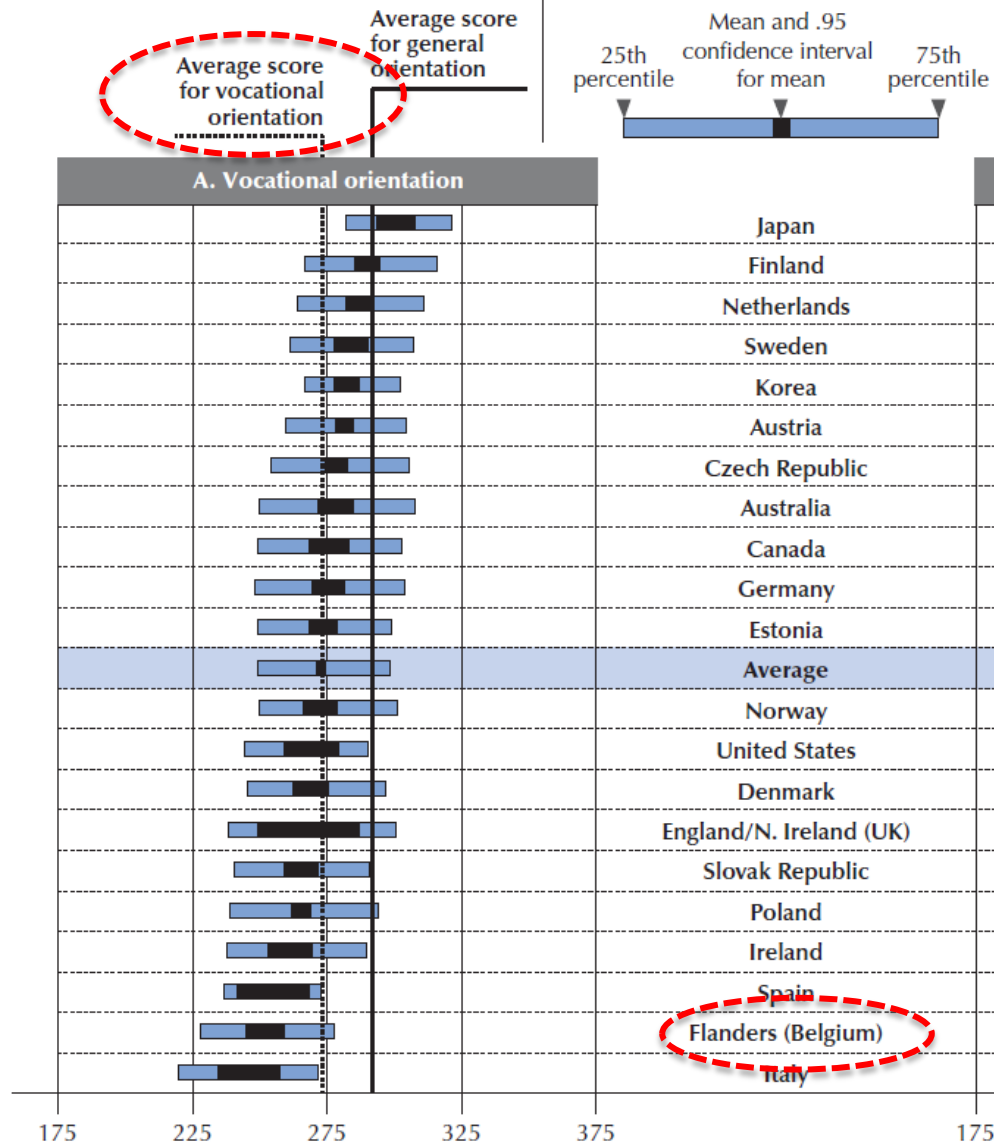
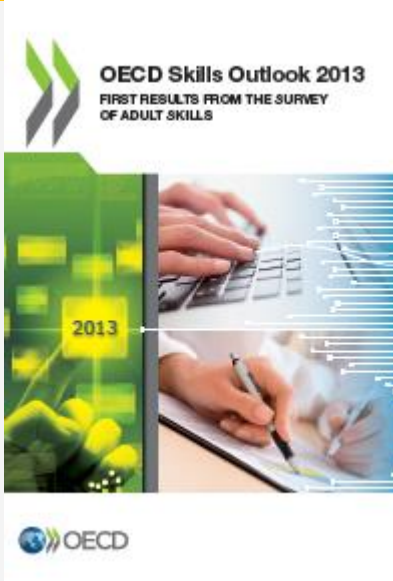
Baten beroepsonderwijs blijven beter behouden ...

... als opleiding genoeg aandacht besteedt aan basisvaardigheden

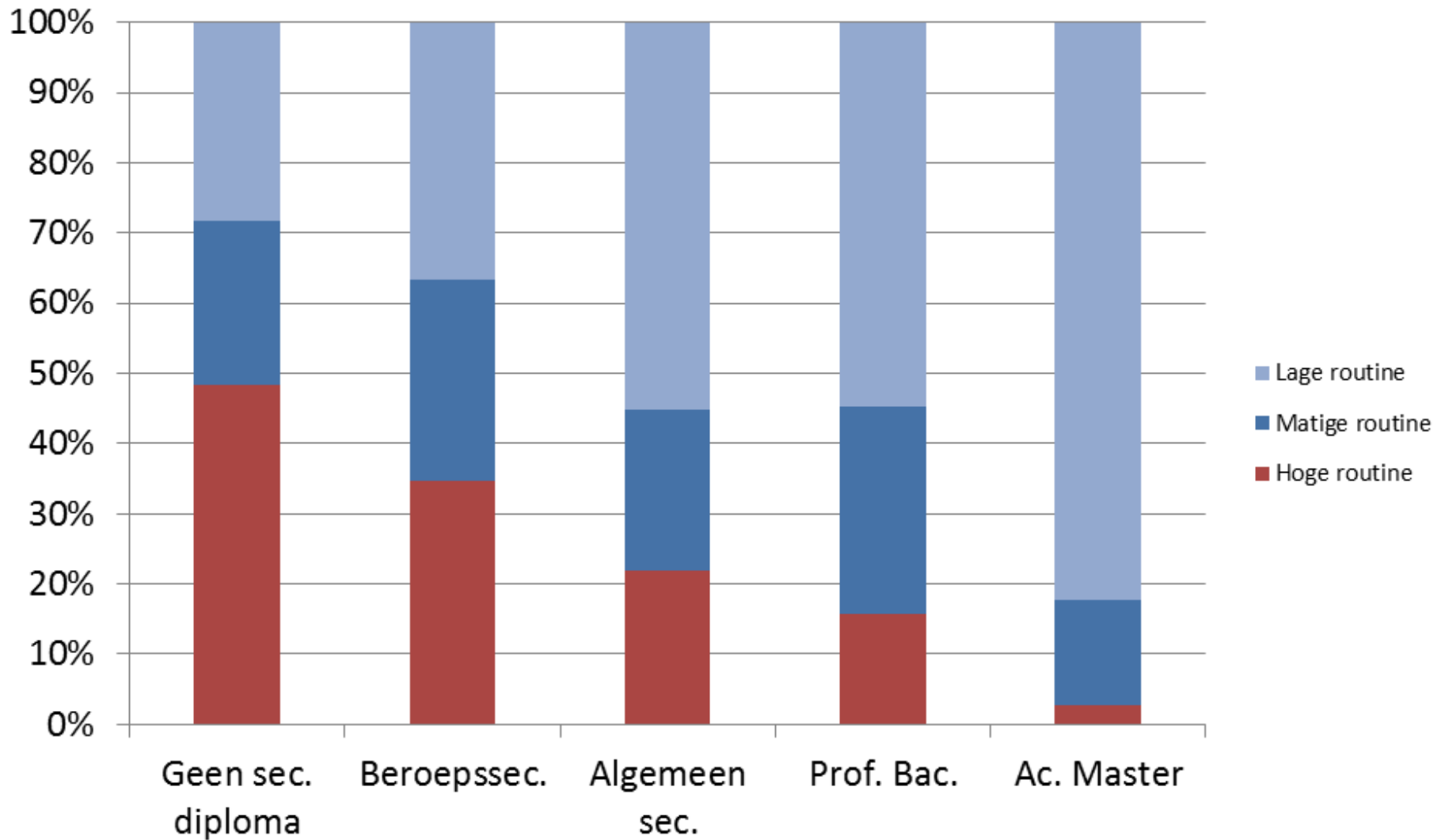
40-50

Zeker aandachtspunt voor Vlaanderen

- Door technologische vooruitgang (automatisering) verdwijnen vooral jobs met een hoge mate van “routine” (Autor, Levy & Murnane (2003)).
- Blijven over:
 - “Abstracte” jobs voor hoogopgeleiden
 - Dienstenjobs die evenmin door computers kunnen worden overgenomen➔ “polarisatie”
- Goos, Manning & Salomons (2011) bepaalden voor elk beroep (ISCO-2d) de “routine-intensiteit” (verhouding routinetaken vs. abstracte/diensten)
- Wij koppelden deze aan LFS-data (beroepen 20-35 jarigen)

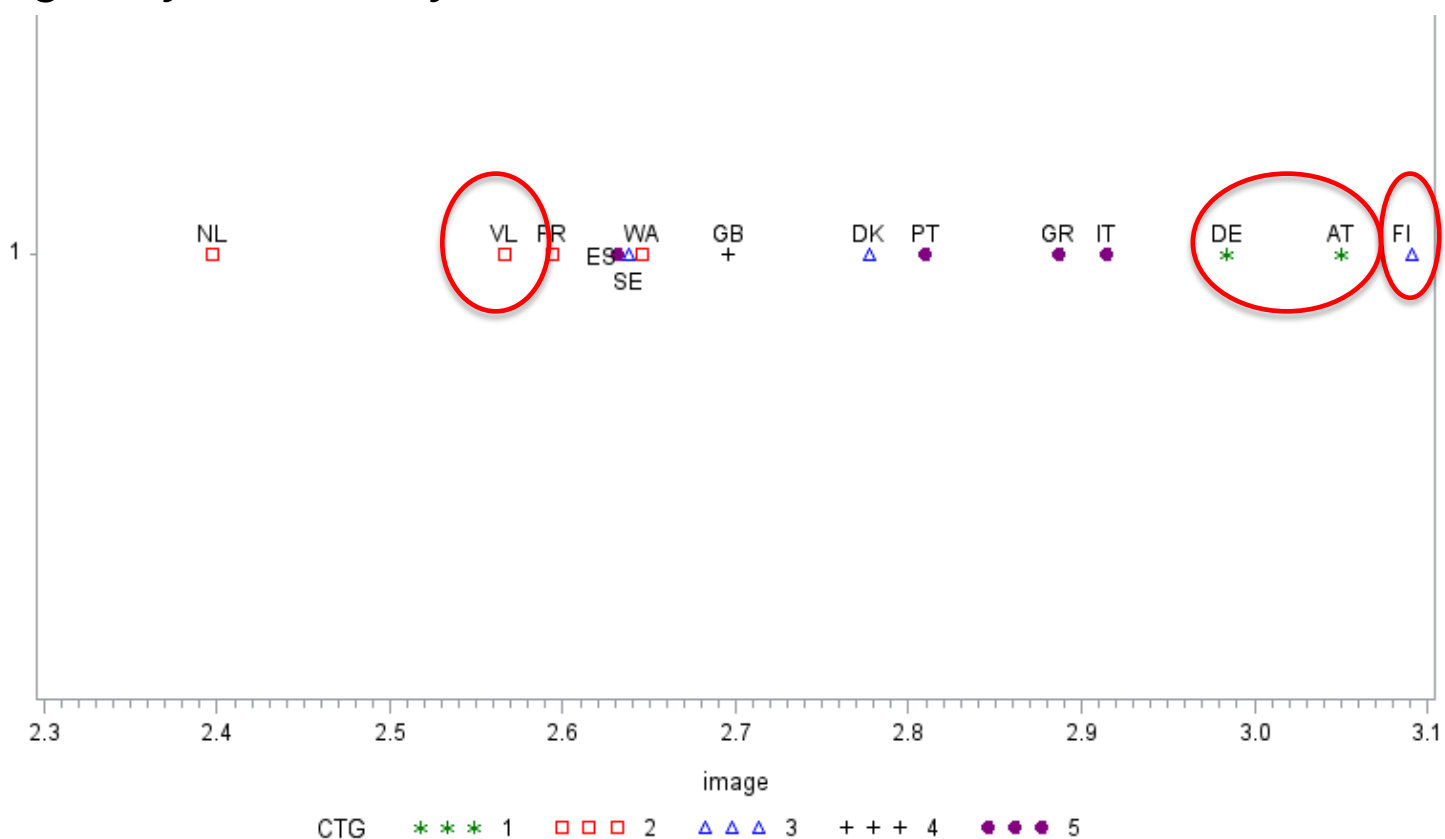
Polarisatie en beroepsonderwijs

3de kanttekening: imago beroepsonderwijs

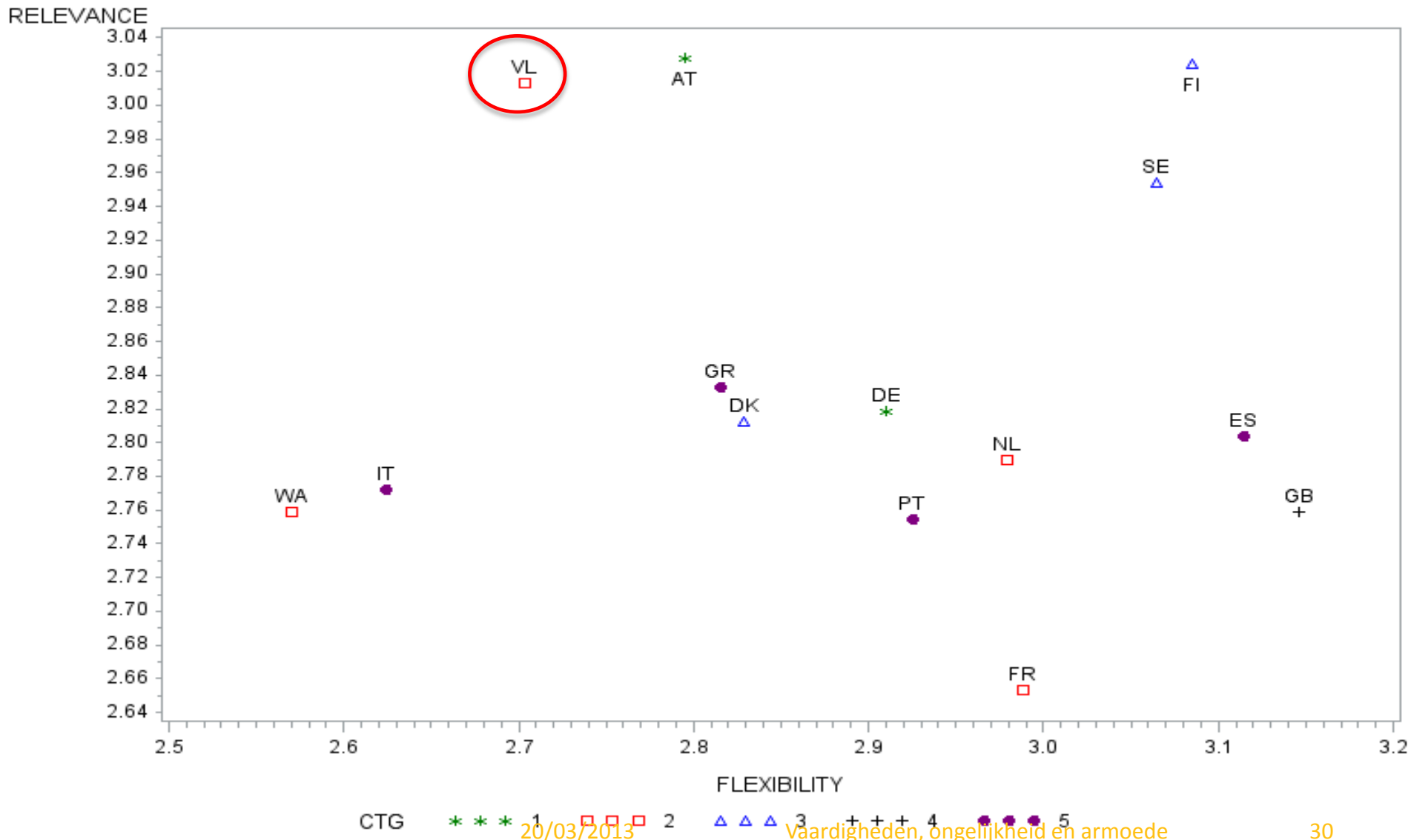
Eurobarometer 369 (2011)

“Do you think that VET has a very negative > fairly negative > fairly positive > very positive image in your country?”

Relevantie <> flexibiliteit

Gepercipieerde relevantie op de arbeidsmarkt en flexibiliteit

Besluit: wat leert PIAAC ons?

- Bevestigt voor algemene vaardigheden het beeld uit PISA (15 j.):
 - Goede cognitieve prestaties Vlaanderen
 - Redelijk groot effect sociale achtergrond
- Bij de overgang naar AM spelen echter ook andere kwaliteiten een rol,
- en beroepsonderwijs levert dan waardevolle vaardigheden
- Máár:
 - Op langere termijn blijven voldoende basisvaardigheden uitermate belangrijk
 - Polarisatie
 - Imago beroepsonderwijs